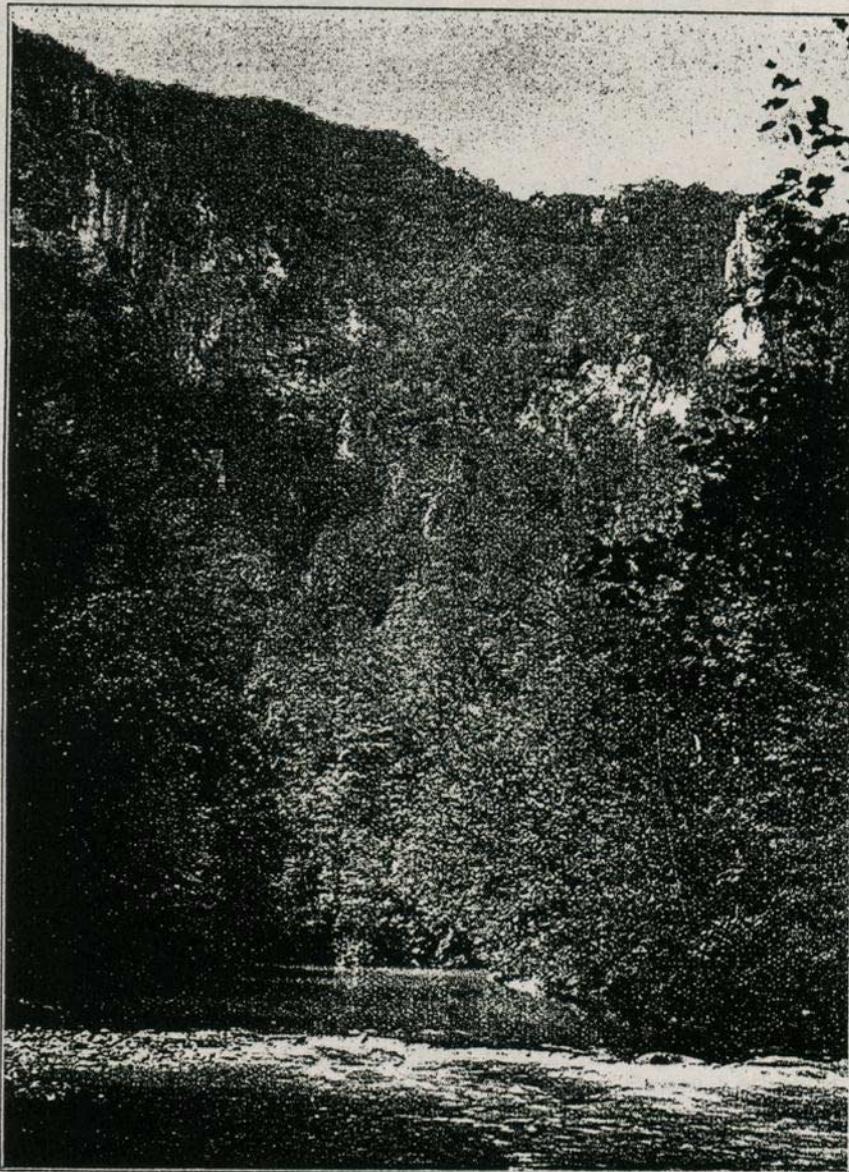

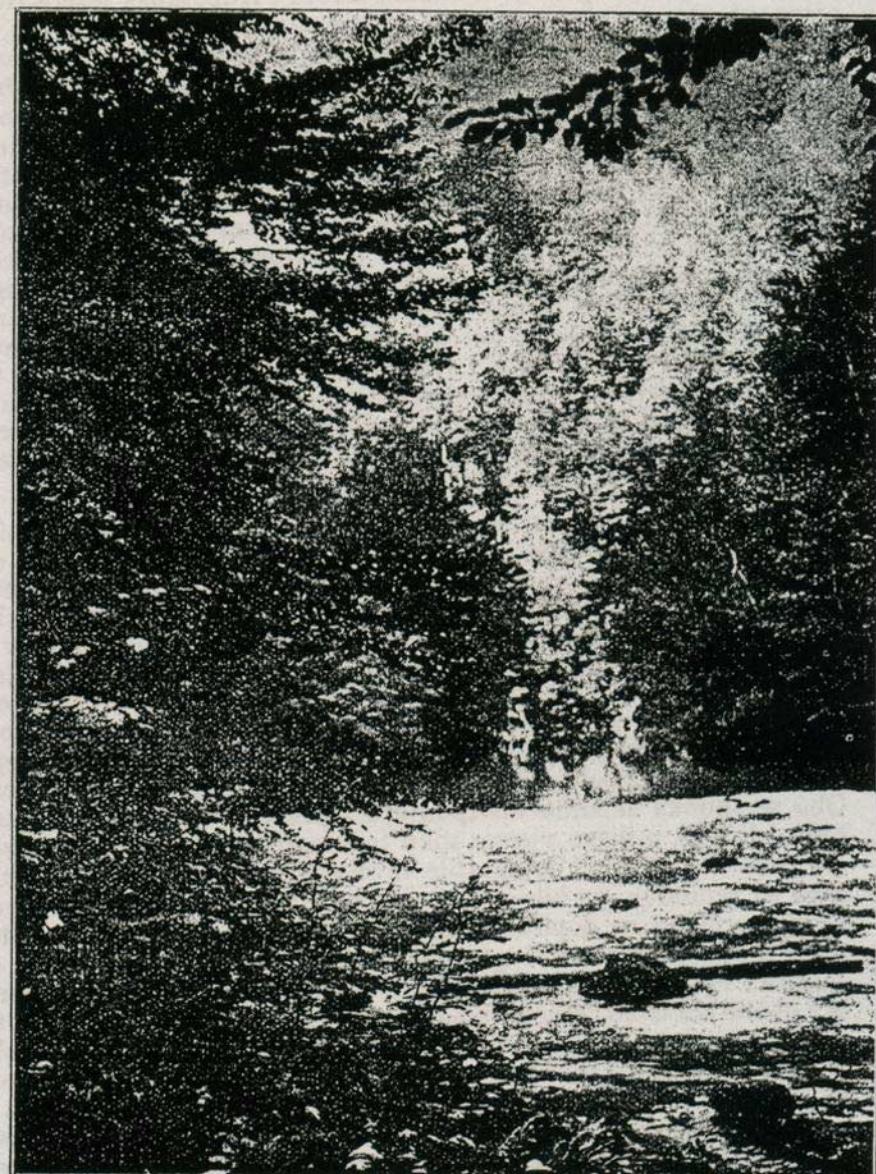
PLANINARSKI VJESNIK

IZVOR KUPE

POGLED NA OKOLIŠ IZVORA

(Snimio: Vilim Čmelik)

POGLED NA IZVORIĆE JEZERO

IZVOR KUPE u Gorskom kotaru, jedna od rijetkih prirodnih znamenitosti Hrvatske, zaslužuje u punoj mjeri što življi mar i pažnju planinara i prijatelja prirode. Nije duduše impozantan kao čuveni izvor Savice nad Bohinjskim jezerom sa svojim visokim i šumnim slapom ; okoliš mu nije prostran i otvoren, da bi ga oko iz daleka moglo ugledati, a nije ni lako pristupan, jer je prilično udaljen od prometnih cesta ; ali zato ima tako rijetkih prirodnih čara i leži u tako zabitnom i divlje romantičnom kraju, da se planinar u njemu osjeća kao u kakvom začaranom prirodnom hramu ili svetištu.

Najbliži prilaz k izvoru Kupe vodi od Crnoga luga u Gorskem kotaru ili od Osivnice na medji Hrvatske i Kranjske. Prilaz od Crnoga luga opisao je Dragutin Hirc u djelu „Gorski kotar“ (str. 49—59). Tko hoće da tim putem dodje k izvoru Kupe, može iz Delnica (željezničke postaje) da pješke prijekim putem priđe u Crni lug, i to kroz šumu Turn-Taxisovu po šumskoj cesti, po kojoj je taj put crvenom bojom označen. Na sredini toga šumskoga puta, po prilici na pô puta od Delnica, ima na jednom debelom drvetu svetačka slika, koja služi putniku kao putokaz. Iza toga se put spušta prama Crnomu lugu. Cijeli put traje 2 do $2\frac{1}{2}$ sata. Tko ne voli mnogo pješačiti, može se iz Delnica kolima odvesti preko Lokava i Mrzle Vodice u Crni lug. Taj izlet može se tako udesiti, da putnik poslije podne vlakom prispije u Delnicu, a onda još istoga popodneva ili pod večer podje pješke preko šume ili se kolima odveze u Crni lug, da ondje prenoći. Tko hoće unaprijed da se poskrbi za noćiste, neka se obrati na općinsko poglavarstvo u Crnom lugu, koje vrlo spremno ide u svakom pogledu na ruku izletnicima. Iz Crnog luga vodi put k izvoru Kupe najprije lijepom šumskom cestom prama Malom selu i dalje do seoca Biljevine, gdje se put desno odvaja nizbrdice u šumu crnogorce i vodi po desnim obroncima bregova u zavojima prama Razlogama, selu od više desetaka kuća. Put od Crnoga luga do Razloga traje oko 2 sata hoda. U tom selu ima krčma i putnik tu može da se okrije i odmori, a ako se istim putem vraća u Crni lug, može u toj krčmi naručiti objed. Iz Razloga ima do izvora Kupe nešto više od pol

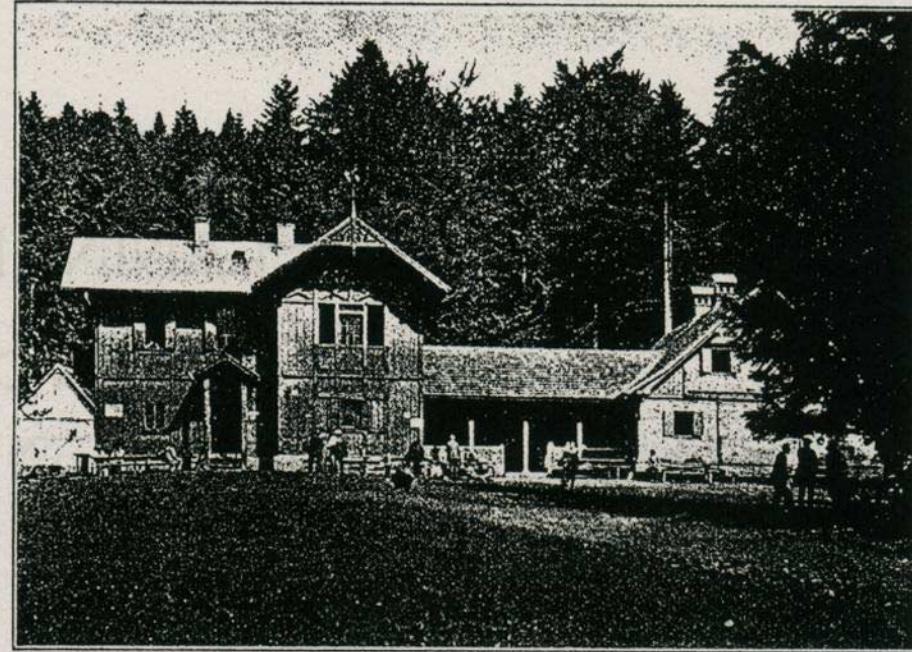
sata hoda. Put ide obronkom brijege i spušta se na domaku izvoru priličnom strminom do korita sušice potoka Krašičevice, koja izvire u prodolu blizu sela Krašičevice. Kad putnik priđe preko toga potoka, treba da kreće desno prama zapadu i za nekoliko koraka evo ga na izvoru Kupe.

Drugi bliži prilaz k izvoru Kupe ide od Osivnice na medji Hrvatske i Kranjske. Selo Osivnica je postaja na automobilskoj pruzi, što je ovoga ljeta pokusa radi uvedena na cesti od Delnica do Čabra. Vožnja po toj cesti vrlo je zanimljiva i prolazi romantičnom Kupskom dolinom, dubokim alpinskim prodolom medju visokim pećinama i crnogoricom obraslim bregovima. Na toj cesti leži Brod na Kupi i mjesta Kuželj, Gašparci, Turke i na kranjskoj strani Osivnica. Brod na Kupi vrlo se ugodno doima putnika. Romantičnim svojim položajem živo podsjeća na glasovita alpinska mjesta, koja ljeti vrve ljetovalištarima. I Brod na Kupi mogao bi se s vremenom uz nešto više reklame i nešto više ljubavi domaćih ljudi za svoje razviti u gorsko ljetovalište. Iz njega mogu se poduzeti razni zanimljivi izleti, tako k divlje romantičnom Zelenomu viru, k izvoru Kupice, u Vučju jamu, kao i na okolne bregove, kao Kuželjske stijene i dr. Automobilom stiže putnik uz Delnica u Osivnicu za $1\frac{1}{2}$ sata i plaća za vožnju 6 kruna. Tim putem krenuće k izvoru Kupe dne 17. kolovoza o. g. dva odbornika našega planinarskoga društva. Kod Osivnice prevoze se čamcem preko Kupe na hrvatsku stranu u selo Hrvatsko. Blizu ta dva sela u Kupu se ulijeva Čabranka. Iz sela Hrvatskoga krenuće putnici u dolinu Kupe šumskom cestom po desnoj njezinoj obali. Put se polagano uzdiže prema seoci Kupari, koje leži na lijevoj obali rijeke. Kupa mjestimice pravi malene vodopade i šum se njihov razliježe uskom i ubavom dolinom. Dovle je put posve lagan i u jutro pun hладa i svježine. Kod Kupara put se razdvaja i šumska se cesta lijevo uspinje prama Razlogama na visokom briježu nad Kupskom dolinom, a pješačka staza se spušta do korita rijeke Kupe i ide tik kraj nje sve do šumom obraslog visokog briježa, koji se od Razloga spušta prama izvoru Kupe. Ako je Kupa

plitka, vele, da se može čovjek odavle uz strme obale provući do izvora, pri čem mora dakako mnogo po pličinama gáziti i svak čas prelaziti s jednoga kraja na drugi. No ako je nabujala, kao što je to bilo ovom prigodom, treba se okaniti takova bazanja i gaženja, pa se uspeti na visoko sedlo do prije opisana puta, što vodi šumom iz Razloga k izvoru Kupe. Put od Osivnice (s prevozom) do toga brijege pred izvorom traje oko $1\frac{1}{2}$ sata hoda, a uspon na brijege i silaz k izvoru oko pol sata, dakle u svem 2 sata. Ako bi se uz korito rijeke kraj strmih obala izgradio put do izvora, prilaz bi se skratio za kojih 20 časova. Po tome se može reći, da je prilaz k izvoru od Osivnice mnogo kraći od prilaza iz Crnoga luga. Tko hoće da prodje ova puta, može odabrat prilaz od Crnoga luga i vratiti se putem prama Osivnici ili obratno. Povratak prama Osivnici može se ljeti tako udesiti, da putnik pravodobno stigne na automobil, koji se poslije podne vraća iz Čabra u Delnice.

Kad se putnik prikući u blizinu izvora i Kupeškoga jezera tik do njega, njegovu se oku otvara bajan i nevidjen prizor! Prvi mu pogled zahvaća sam izvor i jezero, koje se u sjeni ističe intenzivnim modrikastim zelenilom, a na sunčanu sjaju prelijeva tako čarobnim šarenilom boja, da se gledalac u prvi čas zapanji i sav uroni u promatrane toga velebnoga vidika. Kad je tom sjajnom divotom narajao oči, svrne pogled na okoliš i zamjećuje okolne pećine, kukove i strme bregove, što gotovo sa sviju strana okružuju taj bajni kutić zemaljskoga raja. Najviši je od tih vrhova impozantni Kupeški vrh, koji s do 200 metara uzdiže nad izvorom i jezerom, a zove se i Staklica. Pećine i kukovi samo gdjegdje vire iz šumskog zelenila, koje je bogato prekrili cijeli okoliš izvora. Sam se izvor ne vidi, jer struji izlazi iz dna pod vodom. Stoga se ne čuje pri samom izvoru nikakav šum ili romon. Ovdje vlada duboka i sveta tišina. Zato izvor sa jezerom više naliči samotnomu mrtvom gorskom jezercu, nego li živomu izvoru brzice rijeke. Tek na mjestu, gdje voda istječe iz Kupeškoga jezera i slijeva sa vodom potoka sušice Krašićevice, stvaraju se mali slapići i čuje se ugodi romon vode.

Dvije slike u ovom broju, što ih je na spomenutom izletu snimio naš tajnik g. V. Čmelik, predočuju nam donekle osebujne čare toga rijetkoga prizora. Jedan nam snimak prikazuje pogled na samo jezero i na izvor u kutu u času, kad su sunčani traci obasjali izvor i najbliži njegov okoliš. Samo se po sebi razumije, da je taj uspjeli snimak tek sjenka čarobnoga prizora, što se taj čas pružio očima zadivljenih izletnika. Drugi nam snimak predočuje ne samo pogled na izvor i jezero, nego i na pećine, kukove i šumom obrasle vrhove, što se ponad izvora strmo dižu u vis, i to u času, kad su sunčani traci samo nepotpuno zahvatili pojedine dijelove izvora i okomitih okolišnih vrhova. Oba se snimka skladno upotpunjaju i pružaju nam doduše nesavršenu, ali ipak prilično vjernu sliku toga osebujnog prirodnog prizora. Do sada nismo imali fotografije izvora Kupe uz sunčano svjetlo i zato su reprodukcije bile dosta nejasne i zamršene. Neki su tvrdili, da sunce nikad ne dopire do izvora i jezera, pa da je u svako doba dana u sjeni. Da to ne odgovara istini, dokazuju bjelodano ova dva snimka. Fotografiranje skopčano je s nemalim poteškoćama, jer je sav okoliš obrastao šumom, koja smeta vidik. K izvoru može se putnik prikući s lijeve strane ili tik uz obalu ili po njezinu obronku, dok je posve nepristupan sa desne strane prama zapadu i sjeveru. Ako bi se htjelo načiniti stazu oko cijelog izvora i jezera, valjalo bi na zapadnoj strani, gdje se pećine gotovo okomito spuštaju do izvora, usjeći stube u samu pećinu. Vele, da se u proljeće i poslije čestih kiša voda visoko uzdiže u Kupeškom jezeru, u koje podzemno prodire voda sa Rišnjaka, napose od strane Crnoga luga. Prof. dr. M. Šenoa u svojoj raspravi „Rijeka Kupa i njezino porečje“ (u „Radu“ g. 1895. str. 128) bilježi zanimljivu činjenicu, da kod velike vode potok Mala Voda kod Crnoga luga odnosi sa pilane pilotinu u ponore, a ta pilotina da izlazi napolje u Kupeškom jezeru, gdje od nje ima uz obalu u takvo doba debo suplav. To pokazuje, da je izvor Kupe u savezu s ponornicom Malom Vodom kod Crnoga luga i da je rijeka Kupa kraška ponornica poput Dobre i Korane. I odmah poslije izvora Kupa ponovo

NOVA I STARA PLANINARSKA KUĆA NA SLJEMENU

(Snimio: R. Zikmundovski)

ponire jednim rukavom u špilju Limba, iz koje za kratko istječe na dva otvora i stvara potoke Studence, koji najprije teku usporedno, a onda se slijevaju kod Kupara u drugi rukav Kupe, koja odavle jednim koritom hrli dolinom prama Osivnici.

Dugo smo ostali na izvoru Kupe, diveći se njegovim vanrednim krasotama i uživajući onaj čarni i veličanstveni mir. Tko hoće da umiri živce i da se nagleda rijetke prirodne divote, neka po lijepu vremenu hodočasti u to romantično zatišje.

Šteta, što se do sada malo, u nas marilo za tako lijeku prirodnu znamenitost. Put do izvora nije ni izgradjen ni označen. Da nema Hirčeva opisa u „Gorskom kotaru“ i Šenoine stručne radnje, naš mlađi svijet ne bi ni znao, gdje se upravo nalazi taj izvor i kako se do njega dolazi. Zanimljivo je, da se i na geografskim kartama sve do novijega vremena izvor Kupe krvio označivao ili zamjenjivao sa Cabrankom, a Kupeško jezero nije ni danas označeno ni na generalštopskim kartama ni na našim domaćim zemljovidima.

Hrvatsko planinarsko društvo, koje je u novije doba dalo označiti najznačnije planinarske puteve u Gorskem kotaru, na ličkoj Plješivici i na Velebitu, treba sada da prikloni svoju brigu izvoru Kupe i njezina okoliša, a to tim više, što se je vlastelinstvo čabarsko, koje je vlasnik tamošnjih šuma, nedavno pokazalo susretljivim prama H. P. D. u izvadjanju planinarskih uredba na njegovu gorovitom području. U prvom redu bit će od potrebe, da se dobro označi put do izvora Kupe, i to od Crnoga luga i od Osivnice, odnosno Hrvatskoga na kranjsko-hrvatskoj mediji. Dobro bi bilo, da se i od Gerova pronadje i označi prijek put do izvora Kupe. Zatim će doći na red popravak puta od Razloga do izvora, osobito po strmoj nizbrdici na domaku izvora kao i uz korito potoka Krašićevice sve do izvora. Onda treba misliti na to, da se posve izgradi staza, koja na lijevoj strani vodi uz obalu do izvora, a iza toga moći se izvesti staza oko cijelog izvora i jezera. Dobro bi bilo, da se na obali nasuprot izvoru i jezeru, odakle se na njih pruža najbolji vidik, podigne mala koliba, u koju bi se putnici za nevremena mogli skloniti ili za lijepa vremena dulje boraviti, a i prenoći. Uz to bi trebalo u okolini toga mesta posjeći šikarje i predugo granje, koje prijeći vidik na izvor. Neki se od tih poslova moraju obaviti u proljeće buduće godine, da se tako omogući i širem krugu naših planinara i prijatelja prirode pristup k ovoj vanrednoj i rijetkoj prirodnoj znamenitosti.

P.

NA JUŽNOM VELEBITU

Do novijega vremena na našu se Velebit ljeti uspinjali većinom prirodoslovci i strani i domaći, koji su ondje izučavali rude, faunu i floru. Planinari rijetko su zalazili na njegove prostrane visoravni i vrhunce, jer je uspon s morske strane prilično naporan, a prilaz do podnožja Velebita s ličke strane odviše dugotrajan i skopčan s nemalim putnim troškovima, dok na samom Velebitu nema ni primitivnih planinarskih uredba za konak i opskrbu. Tko kod uspona ne nosi sa sobom šator, a hoće više dana da proboravi na Velebitu, mora biti zadovoljan, ako ga tamošnji pastiri prime na konak u svoj primitivni pastirski stan i ako ga ponude svojom priprostom hranom (varenika, kiselica, žganci, sir i proseni kruh). Nema sumnje, da se s takvim konakom i opskrbom ne može lako sprijateljiti onaj,

koji je navikao na gradsku udobnost i komfort, ili je kao planinar na svojim usponima po Alpama konačio u dobro opremljenim planinskim kućama. No unatoč tomu nedostatku odvažni planinari počeli su u posljednje dvije tri godine sve češće u ljetno doba uzlaziti na sjeverni, a još više na južni Velebit. Stao se buditi živi mar za ove najviše naše planine, koje se u mnogom pogledu mogu mjeriti sa čuvenim alpinskim gorskim skupinama, a daleko ih nadmašuju svojim prekrasnim položajem uz sinje more. Taj je mar očito porastao od časa, kada su u ovom vjesniku stale izlaziti uspjele fotografiske slike Velebita od gg. Vjekoslava Cvetišića, I. Poljaka i dra. Fr. Tučana i opisi planinarskih uspona iz pera gg. dra. Fr. Tučana, Iva Juričića i Vjekoslava Cvetišića. Te slike i ti članci jamačno su ponukali prije

dvije godine i naše umjetnike slikare, da se zajedno sa prirodnim stručnjacima i planinarama zapute na južni Velebit, gdje su našli obilno pobude, da svojim umijećem predoče planinske ljepote krvnoga Velebita. Njihove su krasne slike na posebnim izložbama u Zagrebu ubrale mnogo hvale i priznanja i tako u širem općinstvu razbuditile živje zanimanje za rijetke prirodne krasote velebitskih planina. Istodobno se društveni odbornik g. Ivo Juričić u pravnji odbornika i amater-fotografa g. V. Cvetišića podvrgao rijetkom i napornom trudu, da crvenom bojom markira najvažnije puteve i staze na južnom Velebitu i tako to impozantno gorje učini pristupnim širemu krugu planinara i izletnika. Tako je prije dvije godine za početak markirano ovih sedam putova na južnom Velebitu: 1. Stari grad — Velika Paklenica (šumarska kuća), 2. Velika Paklenica — Ivine Vodice (Sv. Brdo), 3. Velika Paklenica — Doci, 4. Doci — Vaganski vrh, 5. Doci — Babin vrh (Babino jezero, Babin dolac), 6. Doci — Badanj, 7. Doci — Medak. Time je planinarski markiran cijeli prelaz od ličke strane preko Dolaca do mora na dalmatinskoj strani i ujedno najznačniji usponi na najviše vrhunce južnog Velebita.

Vrijedno je spomenuti, da je taj markirani put upotrebio za zimski prelaz preko Velebita gospički domobranci bataljun, koji je pod vodstvom majora g. Stancera proljetos u jednom danu po snijegu prešao od Metka na ličkoj strani preko Dolaca i kroz Veliku Paklenicu do Starigrada na moru, a sutradan krenuo natrag istim putem i u večer se povratio u Medak.

Iz opisa g. predsjednika I. Gojtanom i fotografskih snimaka njegova sina u ovom vjesniku naši čitaoci znaju, kako je taj prelaz bio skopčan s golemim poteškoćama i kako je unatoč tomu sjajno uspio. Snijeg je na visinama bio visok 2 do 3 metra, te su mjestimice vojnici propadali do pojasa, a konji do samara. Stoga su na nekim mjestima morali konje izvlačiti iz snijega i spuštati ih na konopima po strmim nizbrdnicama. Kad smo ovoga ljeta razgledali te oštре strmine, napose onu ispod Buljme, gdje se put strmo spušta po glatkim i uskim kamenim pločama prama Velikoj Paklenici, morali smo se čuditi, kako je bilo moguće to opasno mjesto po snijegu bez najmanje upadice s tolikom momčadi i konjima dva puta pregaziti! Treba priznati, da je taj smioni prelaz naših vojnika pobudio živu pozornost medju planinarama i time povećao zanimanje za planinske ljepote južnog Velebita. Pod dojmom toga rijetkog dogadjaja zasnovala je ljetos sredinom kolovoza podružnica hrvatskoga planinarskog društva u Gospicu skupni izlet na Visočicu i na Vaganski vrh. Taj je izlet izveo unatoč nepovoljnu vremenu predsjednik podružnice g. I. Gojtan, odvjetnik u Gospicu, sa tri društvena člana i dva nosača. Izletnike je kod uspona zatekla silna kiša i vihar, te su morali u šumi razapeti šatore i prenoći na studeni i vjetru. Na vrhu Velebita imali su lijepo vrijeme, a na povratku ih je opet pratila kiša. Na tom je izletu g. I. Gojtan obnovio markaciju puta od Metka do Dolaca, koju je mjestimice kiša i snijeg isprao. Na Dolcima i na vrhovima Velebita dobro su sačuvane markacije, što su izvedene prije dvije godine; samo su na nekim mjestima izbljedjele, pa će ih trebati na godinu u početku ljeta osvježiti.

Osim pomenutih gospičkih planinara ove su godine posjetili južni Velebit dva domaća prirodonoslavlja (g. profesor dr. Krmpotić s praticem), poznati planinar odvjetnik dr. Pilar iz Donje Tuzle sa praticem, dva hrvatska djaka iz Zadra i dva odbornika (gg. N. i P.) hrvatskoga planinarskoga društva iz Zagreba. Ovo je ljetno bilo za planinarenje vrlo nepovoljno, jer je vladalo kišno vrijeme kroz više od dva ljetna mjeseca sve do sredine kolovoza, a to je razdoblje i najpodesnije za uspone na Velebit, jer se u to vrijeme nalaze na velebitskim vispoljanama dalmatinski pastiri, kod kojih planinar za nevolju može dobiti sklonište. Da nije vladalo tako loše vrijeme, južni bi Velebit ove godine bio kud i kamo brojnije posjećen. Dva zagrebačka planinara odabraše uspon sa ličke strane i htjedoše se najprije uspeti na Visočicu nad Divoselom, na kojoj kani planinarska podružnica u Gospicu podiće planinarsku kuću, a od Visočice namjeravali su krenuti ravno kraj Jelovca na Dolce pod Vaganski vrh. No za taj put trebali su vješta vodiča, koji poznaje gorske prolaze i šumske staze, a budući da se takav vodič nije slučajno mogao na brzu ruku naći u Gospicu, planinari su promijenili osnovu i krenuli u Medak, odakle su se po dobro označenom putu uspeli na Dolce, kamo su stigli o podne. Cijeli taj uspon nije nimalo naporan i traje nešto više od 3 sata s jednim odmorom na po puta. Kad se izgradi lička željeznička, koja će imati kod Metka stanicu, ovim će se putem jamačno mnogi planinari uspinjati na južni Velebit. Sada je vožnja automobilom od Karlovca do Metka prilično skupa (26 kr) i nije čudo, što se

s te strane rijetko planinari uspinju na Velebit. Tko ima željeznički certifikat, stoji ga gotovo za polovicu manje vožnja željeznicom do Rijeke i dalje parobromom do Vinjera; ali zato je opet uspon s morske strane od Starigrada na Dolce gotovo dvostruko dulji i naporniji. Kad bude za dvije godine kroz Medak jurila lička željeznička, planinar će na večer u Zagreb sjeti u vlak, a već u rano jutro krenuti iz Metka na Dolce, kamo će stići oko 8—9 sati prije podne. Ondje će se malko odmoriti, a onda se još prije podne uspeti na blizi Vaganski vrh, najviši vrhunac (1798 m.), s njega sići k Babinu jezeru, uspeti se još na Babin vrh, ili na Badanj, a poslije podne, ako mu se žuri, moći će sići preko Buljme kroz Veliku Paklenicu do Starigrada na moru. Nema nikakve sumnje, da će posjet Velebita napose južnoga, znatno porasti, čim se otvoriti željeznička pruga do dalmatinske medje. Stoga bi bilo uputno, da se već sada misli na podizanje planinarskih ureda na južnom Velebitu. U prvom redu bilo bi potrebno, da se sagradi barem priprosta koliba, dakako od kamena, kojega ondje ima dosta, da u njoj mogu planinari naći konak i sklonište od nevremena. Ta bi se planinarska koliba mogla sagraditi na Dolcima, nešto podalje od pastirske stanove i torova, ali svakako blizu izdašnog Marasova vrela na zaklonjenom mjestu pod Vaganskim vrhom. Tačka priprosta koliba sa pričama za ležaj, ognjištem i najnužnijim namještajem stajala bi oko tisuću kruna, a mogla bi se uz nju sagraditi i soba za lugarā, ako bi šumska uprava željela. Kolibu bi u ljetno doba mogao rediti uz nagradu i opskrbljivati mljekom, sirom i kruhom, pa i pićem, najbliži susjed, gazda Vrkić, koji ima na Dolcima pastirske stanove i sada susretljivo prima planinare pod svoj niški krov i uslužno nudi mljekom, sirom i kruhom; a ako bi šumska uprava pristala, da lugar boravi ljeti u toj kolibi, mogao bi on da bude uz neku nagradu njezinim opskrbnjicom. Ako bi se posjet južnog Velebita bolje razvio, moglo bi se pomicati na to, da se u kolibi u ljetnoj sezoni namjesti poseban opskrbnik, kako je to običaj u susjednim slovenskim planinama (na Savinjskim i Julskim Alpama). Izvedbu gradnje i nadzor nad kolibom kao i gospodarstvom u njoj trebala bi da preuzme najbliža planinarska podružnica u Gospicu, koju uopće u oči dogradnje ličke željeznice čeka važan zadatak, da s pomoću središnjeg planinarskog društva zasnuje i provede najnužnije planinarske uredbe na južnom Velebitu. Ako to za vremena ne učini hrvatsko planinarsko društvo sa svojom gospičkom podružnicom, prijeti pogibao, da će doći tudjinci i ugnijezditi se na Velebitu. Tudjinci su i do sada ili kao prirodni stručnjaci ili kao planinari razmjerno dosta mnogo uzlazili na Velebit.

Zagrebačke je planinare pratilo lijepo vrijeme kod uspona na južni Velebit. Vidik sa Buljme i obližnjih kukova prema moru i u strašnu provaliju Paklenicu bio je prekrasan i dalekosežan. Sutradan su se uspeli na Vaganski vrh i obližnje vrhove i ogledali zanimljivo Babino jezero pod Babinim vrhom. Vidik sa vrhova nije bio tako čist kao predjašnjega dana, no na mahove otvorio se dobar izgled prama Lici i južno-istočno prama Sv. Brdu i Dalmaciju. Spremala se promjena vremena, a pastiri su baš toga dana stali odlaziti sa svojim ovcama sa Dolaca, da se kraj Sv. Brda spuste prama Potpragu i dalje u dolinu Obrovca. Nastale su hladne noći, koje na onoj visini škode ovcama. Obično odlaze pastiri sa Velebita početkom rujna ili o Maloj Gospici, a ove su godine krenuli na put već 27. kolovoza. Da su spomenuti planinari dva dana kasnije stigli na Dolce, ne bi bili našli ondje pastira i gostoljubivog gazde Vrkića, pa bi bili morali još istoga dana sići preko Buljme u Paklenicu, da kod Dujma Kneževića potraže konak i okrepe. Istodobno s pastirima krenuće planinari preko Buljme kroz Paklenicu do Starigrada na moru. Taj je naporni silaz trajao oko 4 i pol sata. Strašna i uska provalija Velika Paklenica sa strmim pečinama s obje strane duboko ih se dojmila, a put preko naplavljennog kamenja prilično ih izmučio. U Alpama ima impozantnih i strmih žlebova medju visokim stjenama s naslagama vječnoga snijega i leda, ali tako dugog gorskog prodora i dubokog labirinta jedva da će igdje biti. Paklenica je tako rijetka prirodna znamenitost, da je već radi nje vrijedno pohoditi južni Velebit. U Starigradu su planinari dobili udoban konak i dobru opskrbu u gostionici g. Veršića, kojega preporučujemo našim budućim velebitskim izletnicima. Iz Starigrada se ladjicom prevezoše u Vinjerac, a iz Vinjera podješ parobromom put Obrovca, da razgledaju vrlo zanimljiv fjord rijeke Žrmanje, koja teče medju visokim i strmim pečinama i neprekidno se vijuga po uskom prodoru. Vidik se neprestano mijenja i vožnja po tom konalu pruža vanredan prirodni užitak. Tko sa Velebita sidje k moru, neka ne propusti, da ogleda tu prekrasnu prirodnu znamenitost.

P.

Veliki izbor

perzijskih sagova, tkanina
za pokućstvo i zastora

Jelačićev trg 28 — Zagreb — Jelačićev trg 28

Filip Haas i sinovi

c. kr. povl. tvornice sagova
i tkanina za pokućstvo